

VÄLIARVIOINTIRAPORTTI 2025

ALUEVALTUUSTOLLE

KANTA-HÄMEEN HYVINVOINTIALUE

TARKASTUSLAUTAKUNTA 31.10.2025

Sisällys

1	Hyvinvointialueen talous ja lakisääteisten palvelujen toteutuminen	1
1.1	Talousarvion sitovat erät	3
1.2	Valtion päätösten vaikutukset hyvinvointialueiden talouteen	4
1.3	Lakisääteisten palvelujen toteutuminen.....	5
2	Arviointihavaintojen jälkiseuranta	7
2.1	Sidosyksikköhankinnat lainsäädännön näkökulmasta	7
2.2	HaiPro-ilmoitukset.....	8
2.3	Nuorisopsykiatrialla hoidettavat ikäryhmät	9
2.4	Aiemmat arvioinnit ja toiminnan kehittäminen hyvinvointialueella	9
3	Sidonnaisuusilmoitukset.....	11

1 Hyvinvointialueen talous ja lakisääteisten palvelujen toteutuminen

Tarkastuslautakunnan arviointi hyvinvointialueen taloudesta perustuu kesäkuun lopussa laadittuun osavuositarkastukseen ja sen mukaiseen tilinpäätösennusteeseen.

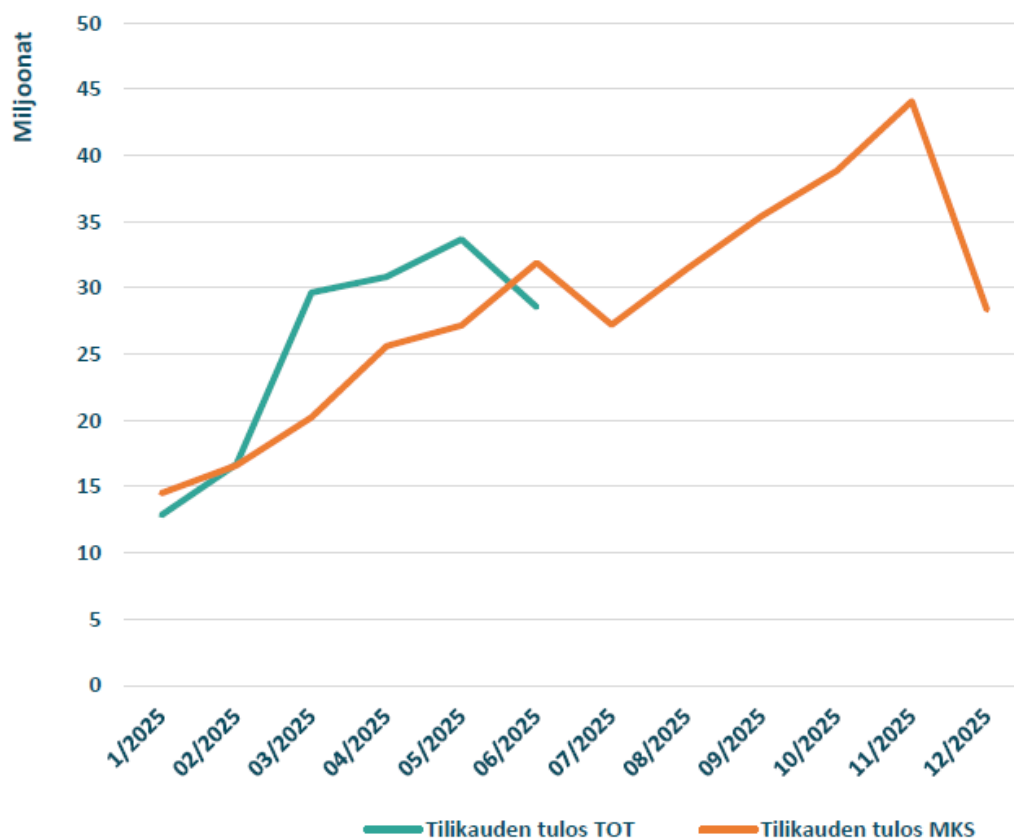
Toimintavuosi on alkanut talouden kannalta paremmin kuin aiemmat kaksi vuotta. Hyvinvointialueen taseeseen on kertynyt alijäämää vuosilta 2023–2024 yhteensä noin 109 milj. euroa. Vuoden 2025 talousarvio oli laadittu 28,4 milj. euroa ylijäämäiseksi. Muutostalousarvioissa ylijäämä on samansuuruinen, mutta tilinpäätösennuste on tätä positiivisempi.

	TA 2025	MTA I 5/2025	TPE 6/2025	MTA II 9/2025
Tilikauden tulos TA	28 350	28 350		28 502
Tilikauden tulos TPE			37 443	

Taulukko 1. Tilikauden ylijäämä talousarvion (TA), muutostalousarvioiden (MTA I ja II) ja tilinpäätösennusteeseen (TPE) perusteella (milj. euroa)

Hyvinvointialueen talousseurantaa tehdään kuukausitasolla, ja toteumasta raportoidaan aluehallitukselle kuukausittain. Käyttösuunnitelma on budjetoitu tilikauden jokaiselle kuukaudelle erikseen. Viimeisen kuluneen vuoden ajan jokaisen kuukauden tulos on ollut ylijäämäinen.

Seuraavan sivun kuvio näyttää vihreällä kumulatiivisen tuloksen ajalla 1.1. – 30.6.2026, ja oranssilla on esitetty muutetun käyttösuunnitelman mukainen tilikauden tulos vuoden lopussa.

Kuvio 1. Tilikauden tulos, toteuma osavuositarkastuksessa 6/2025 sekä käyttösuunnitelman mukainen tilikauden tulos 31.12.2025.

Kesäkuun lopun tilinpäätösennuste on noin 9 milj. euroa positiivisempi kuin sen jälkeen laadittu toinen muutostalousarvio. Jos tilikausi päättyisi ennusteen mukaiseen ylijäämään (37,4 milj. euroa), jäisi lakisääteistä alijäämää katettavaksi n. 72 milj. euroa vuoden 2026 loppuun mennessä. Voimassa olevassa taloussuunnitelmassa vuoden 2026 ylijäämäksi on arvioitu 97,8 milj. euroa. Jos nämä yhdessä toteutuisivat, olisi vuoden 2026 lopussa alijäämät katettu ja kumulatiivinen ylijäämä jopa 26 milj. euroa. Tämä on kuitenkin laskennallista, ja toteutuminen vaatii merkittäviä sopeuttamistoimia myös jatkossa.

Talousarviota positiivisemmän tilikauden 2025 ylijäämäennusteen taustalla vaikuttaa työehtosopimusten mukaisten palkankorotusten odotettua pienempi toteuma. Palkankorotuskehityksessä, johon vuoden 2025 talousarviossa on varattu 20,2 milj. euroa, varauduttiin hyvinvointialueen työntekijöiden työehtosopimusten eli HYVTESin, SOTE-sopimuksen ja LS-sopimuksen korotuksiin. Sopimukseen talousarviossa varatut 20,2 milj. euroa eivät toteutuneet täysimääräisesti, vaan vuodelle 2025 korotusten kattamiseen on arvioitu toisessa muutostalousarviossa riittävän 12,7 milj. euroa. Tämän lisäksi ylijäämäennusteeseen vaikuttaa myös rahoituserien ennakoitua parempi toteutuminen.

Hyvinvointialueella on käynnissä useita talouden tasapainottamisohjelmia, joiden toimenpiteiden tulee onnistua vuoden 2025 lopussa hyvin, jotta alueen talous saadaan jatkossa kestävästi pidettyä ylijäämäisenä. Tähän kokonaisuuteen kuuluvat talouden tasapainottamisohjelmat 1 ja 2, käyttötalouden sopeuttamisohjelma, palveluverkkouudistus sekä ohjelmien ulkopuoliset

säästötoimenpiteet. Arvion mukaan vuoden 2025 tasapainottamistavoitteesta toteutuu noin 70 % (46,1 milj. euroa), kun tavoite tälle vuodelle on yhteensä 65 milj. euroa.

Vuoden toinen tilinpäätösennuste julkaistaan marraskuussa, ja sen tietoihin päivittyvät syyskuun lopun taloustiedot. Aluevaltuustolla on seuraavasta talousarviosta ja -suunnitelmasta päättäessään siten käytössä nykyhetkeä tuoreemmat talousennusteet.

Tarkastuslautakunnan oli tavoite tehdä vertailua kolmen vuoden osavuosikatsausten välillä tietyistä eristä, kuten palveluostoista ja erityisesti vuokratyövoiman käytöstä. Vertailua ei tehty aiempien tilikausien jaksotus- ja tiliöintivirheistä johtuen. Myös kuluvalla tilikaudella ilmeni ostolaskujen käsittelyn viivästyminen, joka on nyt tarkastuslautakunnalle kerrotusti jo korjaantunut. Näillä epävarmuustekijöillä osavuosikatsauksien kustannuskehitysvertilua ei ollut mielekästä tehdä väliraportissa, vaan niitä tehdään keväällä 2026 arviointikertomuksessa, kun käytössä on koko vuoden tilintarkastetut luvut.

1.1 Talousarvion sitovat erät

Aluevaltuusto on asettanut aluehallitukselle ja hyvinvointialuejohtajalle aluevaltuustoon nähden sitovaksi tavoitteeksi tilikauden tuloksen, jonka tilivelvolliset tulevat tämänhetkisen ennusteen mukaan saavuttamaan. Toimialajohtaja sitoo toimialansa toimintakate. Toimintakate on tuloslaskelmalla tuottojen ja kulujen erotus, joka hyvinvointialueella on aina miinusmerkkinen.

Toimiala	TA 2025	MTA I	TPE	MTA II	Ero MTA II ja TPE
Konserni- ja tukipalvelut	-70 202	-71 978	-72 774	-69 726	-3 048
Strategia- ja integraatio	-28 981	-31 310	-31 551	-34 639	3 088
Terveydenhuolto	-300 194	-301 503	-306 347	-308 559	2 212
Ikäihmiset	-156 177	-154 306	-157 370	-157 339	-31
Perhe-, vammais- ja sosiaalipalvelut	-152 423	-153 508	-156 083	-155 970	-113
Pelastustoimi	-23 890	-24 120	-25 128	-25 120	-8

Taulukko 2. Toimialojen toimintakate talousarvioissa sekä toisen muutostalousarvion ero osavuosikatsauksen tilinpäätösennusteeseen (milj. euroa).

Ennusteen mukaan kaksi toimialaa on pääsemässä tavoitteeseensa. Taulukossa on verrattu voimassa olevan muutostalousarvion summaa osavuosikatsauksen tilinpäätösennusteeseen.

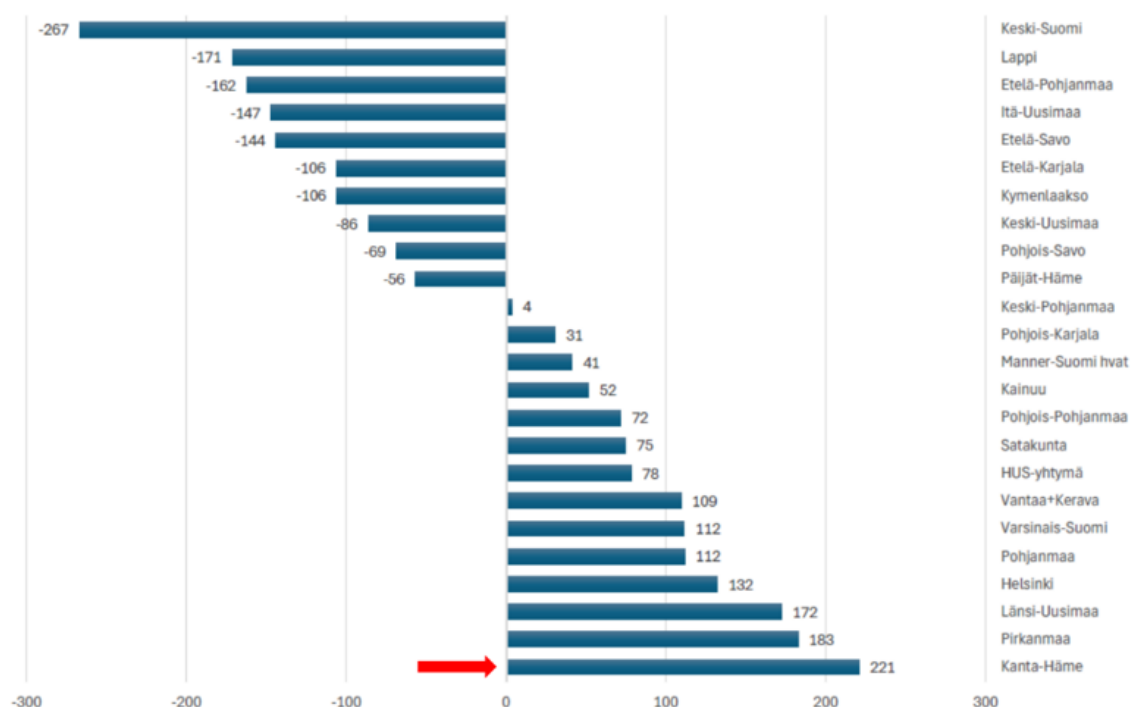
Rahoitus- ja investointijohtajalle asetettu sitovuustaso on hyvinvointialueen investointimenot. Vuonna 2025 investointimenojen yhteissumma (ml. investointeja vastaavat sopimukset) on 85,5 milj. euroa. Tästä Ahveniston sairaalan osuus on 56,1 milj. euroa. Investointimenojen arvioidaan osavuosikatsauksessa ylittyvän tilinpäätöksessä n. 5,4 milj. euroa. Jos aluevaltuusto ei myönnä muutostalousarviossa lisämäärärahaa investointeihin, ei investointien sitovuustaso tule täyttymään.

1.2 Valtion päätösten vaikutukset hyvinvointialueiden talouteen

Kanta-Hämeessä on tullut onnistumisia taloudenpidossa, ja taloudenpitoon suhtaudutaan tiukasti. Hyvinvointialueet tekevät Hyvilin ennusteen mukaan yhteensä noin 230–250 milj. euron ylijäämän vuodelle 2025. Vuonna 2024 alueet tekivät yhteensä 1,1 miljardia euroa alijäämää.

Hyvinvointialueiden taloudellinen kahtiajako on suurta huomioiden, että kymmenen hyvinvointialuetta tekee edelleen ennusteen mukaan alijäämäistä tulosta vuonna 2025. Tällä hetkellä kolme hyvinvointialuetta on arviointimenettelyssä, vaikka kaikilla alueilla täyttyy hyvinvointialuelain mukaisen arviointimenettelyn kriteerit.

Osavuositarkastusten tulosten mukaan Kanta-Häme on tekemässä suurimman asukaskohtaisen ylijäämän kaikista hyvinvointialueista.

Kuvio 2: Hyvinvointialueiden tilikauden 2025 tulosennuste 6/2025, asukaskohtainen yli/alijäämä. Lähde: Hyvil Oy

Valtiovarainministeriö on tiedottanut valmistelevänsä hyvinvointialueiden talouden ohjauksen sääntelyyn väliaikaisen täydennyksen siten, että täysimääräisesti talouttaan tasapainottaville hyvinvointialueille, joille ei kerry uutta alijäämää vuodelta 2025, voitaisiin tarvittaessa myöntää mahdollisuus kattaa ennen vuotta 2025 syntyneet alijäämät viimeistään vuoden 2028 loppuun mennessä. Tätä tietoa ei voida vielä hyödyntää vuoden 2026 talousarviota päätettäessä, koska laki ei ole toistaiseksi voimassa. Jotta Kanta-Häme voisi tarvittaessa saada lisäaikaa, sen tulee tehdä ylijäämäistä tulosta myös jatkossa.

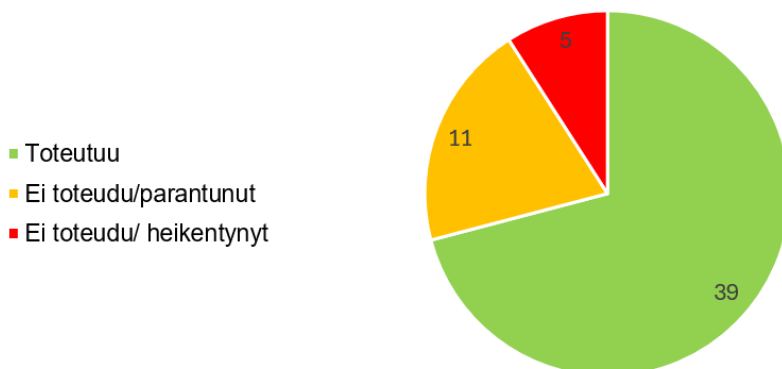
Hyvinvointialueiden saama valtionrahoitus on laskennallista ja yleiskatteista. Hyvinvointialueet voivat päättää itse, miten rahat käytetään. Laskentamallissa otetaan huomioon useita määräytymistekijöitä. Lisäksi rahoituksessa huomioidaan toteutuneet kustannukset jälkikäteen kahden vuoden viiveellä. Vuonna 2025 vuoden 2023 perusteella tehty tarkistus jäi rahoituksen pohjaan pysyvästi. Vuodesta 2026 eteenpäin jälkikäteistarkistus määritellään lisäyksenä tai vähennyksenä suhteessa rahoituksen pohjassa jo olevaan jälkikäteistarkistuksen määrään.

Laskennallinen valtionrahoitus vuodelle 2026 on VM:n 22.9.2025 tekemän laskelman mukaan Kanta-Hämeessä sosiaali- ja terveystoimelle yhteensä 816,4 milj. euroa (797,8 milj. euroa vuonna 2025) ja pelastustoimelle 18,0 milj. euroa (18,3 milj. euroa vuonna 2025). Summat sisältävät jälkikäteistarkistuksen.

Edellisten lisäksi hyvinvointialueen talouteen vaikuttaa myös rahoitusjärjestelmässä oleva siirtymätasaus, joka kestää vuoteen 2029. Siirtymätasauksen tarkoitus on tasata hyvinvointialueiden välillä niiden laskennallisten ja toteutuneiden kustannusten erotusta. Kun huomioidaan siirtymätasaus, joka on Kanta-Hämeelle ollut rahoitusta vähentävä tekijä, on ensi vuoden rahoitus VM:n laskelman mukaan kuitenkin kasvamassa 22,4 milj. euroa vuoden 2025 tasosta.

1.3 Lakisääteisten palvelujen toteutuminen

Osavuosikatsauksessa on raportoitu lakisääteisten tavoittamisaikojen, käsittelyaikojen, palveluun pääsyn ja henkilöstömitoituksen toteutumista 55 palvelussa. Tässä kokonaisuudessa lakisääteisessä määräajassa toteutuu 39 palvelua.

Kuvio 3: Lakisääteisten palveluaikojen toteutuminen tilanteessa 6/2025

16 palvelua ei toteudu, mutta näistä 11 palvelua on hyvinvointialueen lähtötilanteen tasoa parempi. Viidessä palvelussa tilanne on lähtötasoa heikompi, tai vertailutietoa ei ole ollut saatavilla.

Valvira on 8.10.2025 asettanut miljoonan euron uhkasakon Kanta-Hämeen hyvinvointialueelle liittyen kiireettömään erikoissairaanhoidon pääsyyn. Valvira määräsi hyvinvointialueen järjestämään kiireettömään erikoissairaanhoidon pääsyn lainmukaiseksi 30.4.2026 mennessä. Osavuosikatsauksen mukaan erikoissairaanhoidon pääsy toteutuu kuuden kuukauden

määräajassa 88,4 prosentilla potilaista. Valvira totesi lisäksi, että hyvinvointi alueen tulee huolehtia siitä, että hoitoon pääsyn seurantatiedot ovat luotettavia ja yksiselitteisiä.

Palvelu	Toteuma osavuositarkastuksessa 2026
Lastensuojeluilmoitusten käsittelyaika	90 % käsitelty 7 vrk:n tavoiteajassa (tilanne 8/2025)
Alle 23-vuotiaiden lääkäriin pääsy kiireettömässä perusterveydenhuollossa	50 % päässyt hoitoon 14 vrk:n tavoiteajassa
Alle 23-vuotiaiden hoitoon pääsy suun terveydenhuollossa	74 % päässyt hoitoon 3 kk:n tavoiteajassa
Kuulokeskukseen hoitoon pääsy	58 % päässyt hoitoon 6 kk:n tavoiteajassa
Ympäri vuorokautiseen pitkäaikaiseen asumispalveluun pääsy	13 henkilöä odottanut yli 90 vrk tavoiteajan

Taulukko 3: Palvelut, joissa tilanne on heikentynyt hyvinvointialueen lähtötasosta.

Tarkastuslautakunta toteaa hyvinvointialueen talouden kehittyneen suotuisaan suuntaan. VM:n tuoreimman päätöksen mukaan rahoitus on parantumassa 22,4 milj. euroa kuluvan vuoden tasosta. Tasapainottamistoimet ovat jo tehonneet, mutta niiden tulee onnistua myös jatkossa, jotta hyvinvointialue saa taseeseen kertyneet alijäämät katettua vuoden 2026 loppuun mennessä.

Talouden seuranta on aktiivista, mutta lukujen oikeellisuuteen liittyy myös riskejä. Alkuvuodesta ilmenneet ostolaskujen kierrätyksen ongelmat on kuitenkin tarkastuslautakunnan saaman tiedon mukaan jo korjattu.

Hyvinvointialuelain mukaiseen arviointimenettelyyn joutuminen vaikuttaa epätodennäköiseltä erityisesti, kun asiaa tarkastellaan koko maan tilanteen näkökulmasta. Kanta-Häme erottuu aiempiin huolestuttaviin tilikausiin nähden päivittäisessä valossa moneen muuhun alueeseen verrattuna, mikä on aiheellista mainita myös tarkastuslautakunnan havainnoissa. Tämä suunta on myös mainekysymys, jolla voi olla positiivisia vaikutuksia henkilöstön saatavuuteen jatkossa.

Raskaista talouden sopeuttamistoimista huolimatta lakisääteisten palvelujen määräaikaisten toteutuminen on pääosin kehittynyt parempaan suuntaan hyvinvointialueen lähtötilanteeseen nähden. Valvira on kuitenkin asettanut hyvinvointialueelle miljoonan euron uhkasakon liittyen kiireettömään erikoissairaanhoidon pääsyyn.

Lakisääteiset määräajat eivät vielä toteudu osavuositarkastuksessa esitetystä 55 palvelusta 16 palvelussa. Näistä 11 palvelun tavoiteaika on kuitenkin parantunut lähtötilanteesta.

2 Arviointihavaintojen jälkiseuranta

Hyvinvointialuelaki määrää, että aluehallituksen on annettava lausunto aluevaltuustolle, jos arviointikertomus antaa siihen aihetta. Vuoden 2024 arviointikertomuksessa esitettiin kolmesta aihepiiristä kysymykset, joihin valtuusto on kokouksessaan 30.9.2025 saanut aluehallitukselta lausunnot.

2.1 Sidosyksikköhankinnat lainsäädännön näkökulmasta

Ensimmäinen arviointikertomuksen kysymys liittyi sidosyksikköhankintoihin ja yhtiökohtaisiin riskienhallintasuunnitelmiin sen varalta, että lainsäädäntöä muutettaisiin niin, että kriittisten palveluiden hankinnat vaarantuisivat omista sidosyksiköistä liian pienen omistusosuuden vuoksi. Mahdollisen lakiuudistuksen myötä omistus pohjan pitäisi olla vähintään 10 prosenttia, jotta sidosyksiköstä voitaisiin tehdä ostoja kilpailuttamatta.

Aluehallituksen vastineen mukaan tietotekniikkapalveluyhtiöiden osalta hyvinvointialue on ilmaissut halukkuutensa kasvattaa omistusosuuttaan 2M-IT Oy:ssä, joka on hyvinvointialueen kannalta keskeinen tukipalveluyhtiö. Jos yhtiössä olisi jatkossa 6–8 omistajaa, voisi hyvinvointialue yhtenä näistä varmistaa ostopalvelutuotannon jatkuvuuden lakimuutoksesta huolimatta. Talous- ja palkkahallinnon palveluita tuottavan Provincia Oy:n omistusosuus sen sijaan on jo nyt sen suuruinen, ettei mahdollisesta lakimuutoksesta aiheudu välittömiä vaikutuksia hyvinvointialueelle ja palveluostot voisivat jatkua. Tilanne on sama myös Tuomi Logistiikka Oy:n kanssa hyvinvointialueen näkökulmasta.

Aluehallituksen vastineen mukaan jokaisessa sidosyksikkönä toimivassa keskeisessä yhtiössä tiedostetaan, että toteutuessaan lakimuutos tulee olemaan merkittävä. Suunnittelu ja varautuminen on käynnissä jokaisessa sidosyksikköasemassa toimivassa yhtiössä. Jokaisella yhtiöllä on vastineen mukaan vähintään alustava suunnitelma siitä, mitkä jatkoaskeleet ovat, jos uudistus etenee työryhmän esittämällä tavalla.

Tarkastuslautakunnan mielestä tärkeää on, että hyvinvointialueella on ensisijaisesti omat yhtiökohtaiset riskienhallintasuunnitelmat lakimuutoksen ja lain tuoreimman tulkinnan varalle: Korkein hallinto-oikeus on 8.10.2025 käsitellyt uudelleen Vantaa-Keravan hyvinvointialueen aiemman markkinaoikeudessa olleen Sarastiaa koskevan hankinta-asian. KHO:n lopullisen ratkaisun mukaan Sarastia ei ole Vantaa-Keravan hyvinvointialueen sidosyksikkö, ja lainvastainen suorahankinta on kilpailutettava. KHO:n mukaan määräysvallan tulee olla rakenteellista, toiminnallista ja todellista. Pelkkä mahdollisuus vaikuttaa ei riitä, vaan vaikutuksen sidosyksikössä pitää olla konkreettista ja tehokasta.

Kanta-Hämeen hyvinvointialueen on KHO:n ennakkoratkaisun perusteella jo nyt analysoitava suorahankintansa kaikista oman konsernin yhteisöistä, joissa omistusosuus on tällä hetkellä alle kymmenen prosenttia, vaikka hankintalain uudistus on vielä valmisteilla. Ennakkopäätökset ovat ratkaisuja, joilla on merkitystä lain soveltamiselle ja joilla on vahva ohjaava vaikutus. Selvitystyössä on varmistuttava, että hyvinvointialueen hankintatoimen resursointi on riittävää.

Tarkastuslautakunnan mielestä on tärkeää, että hyvinvointialueella on ensisijaisesti omat yhtiökohtaiset riskienhallintasuunnitelmat sen lisäksi, että konserniyhtiöillä olisikin jo omat suunnitelmansa lakimuutosten vuoksi. Yhtiöiden ja hyvinvointialueen näkökulmat voivat poiketa toisistaan eri toimijoiden riskien näkökulmista.

2.2 HaiPro-ilmoitukset

Toinen kysymys koski kasvaneita HaiPro-ilmoitusten määriä. HaiPro-ilmoitus liittyy potilas- ja asiakasturvallisuutta vaarantaneisiin tapahtumiin ja läheltä piti -tilanteisiin, joita henkilöstö ilmoittaa niitä havaittuaan.

Aluehallituksen vastineen mukaan korkea ilmoitusaktiivisuus kertoo hyvästä turvallisuuskulttuurista, mutta sellaisenaan sitä ei voida pitää potilas- ja asiakasturvallisuuden mittarina. Ilmoitettujen vaaratapahtumailmoitusten lukumäärä ei esimerkiksi kerro niiden todellista toteumaa. Ilmoitusten kasvu selittyy vastineen mukaan pitkälti sillä, että järjestelmä on saatu hyvinvointialueen aikana yhteiseen käyttöön, ja kaikilla on mahdollisuus ilmoittaa. Käyttöä on myös tehostettu ja ohjeistettu.

HaiPro-ilmoitusten lukumäärä on hyvinvointialuetasolla kuluvana vuonna edelleen kasvanut 12,5 % verrattuna viime vuoden vastaavaan ajanjaksoon (1.1.-1.10.2024 ja 1.1.-1.10.2025). Vuoden 2024 arviointikertomuksessa nostettiin esille terveydenhuollon toimialan edellisvuodesta 37 % kasvanut ilmoitusten määrä. Nyt samalla vertailuajanjaksolla on tapahtunut muutosta päinvastaiseen suuntaan; ilmoitukset ovat ajalla 1.1.-1.10.2025 laskeneet 2,5 % verrattuna edellisvuoden vastaavaan jaksoon.

Ilmoitusten loppuun käsittelyssä ei ole tapahtunut suurta muutosta. Vuoden 2024 lopussa ilmoituksista oli käsitelty 91 %. Nyt ilmoituksista on käsitelty 82 % tässä vaiheessa vuotta, ja osa ilmoituksista on tuoreita.

Tarkastuslautakunnan mielestä aluehallituksen vastaus on riittävä ja ilmoitusten kasvulle on looginen selitys. Tarkastuslautakunta kannustaa henkilöstöä ilmoittamaan matalalla kynnyksellä, koska pienilläkin havainnoilla voi olla vaikutuksia asiakas- ja potilasturvallisuuden parantamiseen. Tarkastuslautakunta pitää myös tärkeänä, että kaikki tehdyt ilmoitukset käsitellään aina loppuun saakka.

2.3 Nuorisopsykiatrialla hoidettavat ikäryhmät

Kolmas tarkastuslautakunnan kysymys liittyi nuorten palveluihin mielenterveys- ja päihdepalveluissa. Lääketieteellisen määritelmän mukaan nuoreksi katsotaan ikävuodet 12–22, mutta Kanta-Hämeessä nuorisopsykiatrialla hoidettaviin kuuluvat ainoastaan 13–17-vuotiaat. Tarkastuslautakunta nosti esille Valtiontalouden tarkastusviraston tekemän tarkastuksen asiasta ja tiedusteli, millaisia riskejä, tai jo todettuja ongelmakohtia, hyvinvointialueella mahdollisesti on ilmennyt, kun nuori on 18 vuotta täytettyään siirtynyt aikuispsykiatrian palveluihin.

Aluehallituksen vastineen mukaan nuorisopsykiatrian puolella hoidettavien ikäraja oli muutama vuosi sitten korkeampi, mutta se laskettiin 18 vuoteen, koska lähetemäärät kasvoivat rajusti eikä henkilöstöresurssien enää riittänyt potilasmäärän hoitamiseen. Nuoren siirtyessä aikuispsykiatrian palvelujen puolelle keskeisin riski liittyy siihen, että hoitosuhde voi siirtymävaiheessa katketa. Nuoren kehityksellinen valmius ei välttämättä vastaa aikuispsykiatrian toimintamallien vaatimuksia. Esimerkiksi vastaanottokäynneiltä poisjääminen voi johtaa hoidon päättymiseen, vaikka hoidon tarve jatkuisi. Lisäksi nuorten sitoutuminen aikuispsykiatrian käytäntöihin voi olla vaikeaa, jos siirtymä tapahtuu ilman riittävää tukea.

Jos palvelurakennetta muutettaisiin vastaamaan lääketieteellisen ikämääritelmän vaatimusta, se vaatisi vastineen mukaan merkittäviä lisäresursseja nuorisopsykiatrialle. Tarkastuslautakunnan tiedossa on, että henkilöstön saatavuus koko sektorilla on vaikeaa eikä lisäresursseja ole myöskään taloudellisten seikkojen takia helppoa saada. Kuten vastineessakin todetaan, on siirtymävaiheen prosessi ja siirtymisen tuki nuorelle oltava ennalta hyvin suunniteltu, jotta nuori ei putoa palvelusta.

Tarkastuslautakunta toteaa, että siirtymäprosessia tulee jatkossakin kehittää. Tarkastuslautakunnan mielestä aluehallituksen vastine kuvaa realistisesti nykytilaa ja on arviointikertomuksessa esitettyjen havaintojen osalta riittävä.

2.4 Aiemmat arvioinnit ja toiminnan kehittäminen hyvinvointialueella

Edellisten kolmen kysymyksen lisäksi tarkastuslautakunta kirjoitti vuosi sitten väliraportissaan huomioita valmiussuunnitteluun ja varautumiseen liittyen. Aluevaltuusto sai huomioihin vastineen, jonka jälkeen tarkastuslautakunta piti aiheutta uudelleen esillä vuoden 2024 arviointikertomuksessa. Tarkastuslautakunta mm. suositteli pelastustoimen toimialaa laatimaan yksiselitteisen ja konkreettisen prosessikuvauksen, josta ilmenevät hyvinvointialueen valmiussuunnitteluun ja varautumiseen liittyvät toimijat, vastuut, tehtävät ja toimivalta erityisesti elintärkeiden toiminnallisten riskien realisoituessa. Pelastustoimen toimiala on todennut, että tarkastuslautakunnan huomiot tullaan ottamaan huomioon varautumisen ja valmiussuunnittelun jatkovalmistelussa ja kehittämistyössä.

Tarkastuslautakunta on havainnut, että sen aiemmin tekemiin huomioihin on monelta osin suhtauduttu kehittäväällä otteella koko hyvinvointialueella. Viime keväänä arviointikertomuksessa esille nostettu päätöksentekojärjestelmän vaihtuminen ja sitä seurannut vanhan järjestelmän alasajo Oma Hämeen internetsivulta on hoidettu kuntoon. Vanha järjestelmä näkyy jälleen käyttäjille ja vanhoja päätöksiä voi taas etsiä nettisivuilta. Tämä helpottaa huomattavasti

esimerkiksi luottamushenkilön mahdollisuutta perehtyä aiemmin tehtyihin päätöksiin, joilla edelleen on vaikutuksia päätöksenteossa.

Omistajaohjauksen periaatteet on myös yksi asia, jonka tärkeyttä tarkastuslautakunta on pitänyt esillä. Aluevaltuusto hyväksyi vastikään uudet konserniohjeet, joissa nykyisellään määrätään muun muassa, että konserniyhtiön hallituksen jäsenen tulee olla riippumaton hoitaessaan tehtävää. Erityisen tärkeää tämä on Oma Hämeen Tukipalvelut Oy:ssä, joka on 100-prosenttisesti hyvinvointialueen omistama strategisesti merkittävä yhtiö. Jäsen ehdokkaiden on lisäksi asiantuntemuksen ja kokemuksen arvioimiseksi toimitettava ennen valintoja hyvinvointialueelle ansioluettelonsa.

Ottamatta kantaa tukipalveluyhtiön jäsenten osaamistaustaan tai ylipäättään valintaperiaatteisiin tarkastuslautakunta haluaa tuoda esille, että aluehallituksen päätöksestä (8.9.2025 § 284) ei ilmene, että ehdokasvalinnoissa olisi edellytetty ansioluetteloiden toimittamista tai riippumattomuuden arviointia.

Hyvinvointialuekonsernin edun toteutumiseksi on tärkeää varmistua siitä, että tukipalveluyhtiön hallituksen jäsenillä ei ole muussa organisaatiossa olevan luottamustoimensa vuoksi ristiriitaisia intressejä hoitaa tehtävää. Riippumattomuuden arvioinnin tulisi olla laajalle ulottuvaa ja läpinäkyvää aluehallituksen päätöksenteossa.

Uudessa konserniohjeessa määrätään, että kaksoisroolien välttämiseksi konsernijohtoon kuuluvan luottamushenkilön tai viranhaltijan ei tule pääsääntöisesti kuulua hyvinvointialueen tytäryhteisöjen toimielimiin. Nykyisessä tukipalveluyhtiön hallituksessa 2/5 jäsentä on myös aluehallituksen jäseniä. Riippumattomuuden turvaamiseksi aluehallitus voisi tarpeen vaatiessa harkita myös ulkopuolisten hallitusammattilaisten kutsumista mukaan konserniyhteisöjensä hallituksiin. Näin toimitaan myös monissa muussa kuntaomisteissa yhtiöissä.

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että konserniyhtiöiden hallitusjäseniä valittaessa riippumattomuuden arviointi on ensimmäistä rajapintaa laajempaa ja että riippumattomuuden arviointi on tarkoituksenmukaisilta osin myös dokumentoitu päätöksentekoon.

Vanhemmista suosituksista nostetaan esiin vuoden 2023 arviointikertomus, jossa tarkastuslautakunta suositteli, että konserni- ja tukipalvelut aloittaisi tekemään sisäisiä asiakastyytyväisyysmittauksia. Lähijohtajille kohdennettu tyytyväisyyskysely tehtiin sen jälkeen syksyllä 2024, ja tulokset käsiteltiin loppuvuodesta 2024. Positiivisena nostona todettakoon, että henkilöstöpalvelujen sisäinen asiantuntijapalvelu erottuu hyvillä arvosanoilla kyselyssä. Toisaalta koko kyselyn tuloksista voi nähdä, että moni prosessi on vielä ollut tekeillä kyseisenä mittausaikana. Nyt kysely on uusittu pääosin samansisältöisenä ja myöhemmin voidaan nähdä, miten sisäiset palvelut ovat kehittyneet. Kyselyssä mukana ovat mm. henkilöstö-, viestintä-, hallinto- ja tietohallintopalvelut.

Tarkastuslautakunta seuraa edelleen arviointihavaintojensa kehittymistä. Jos hyvinvointialueella koetaan, että lautakunnan arvioinnit ovat auttaneet kehittämään toimintaa, on lautakunta onnistunut työssään. Keväällä aluevaltuustolle laaditaan vuoden 2025 arviointikertomus, jossa keskitytään koko tilikauden aikaiseen toimintaan ja talouteen. Pääpainona arvioinnissa on arviointivuonna 2025 vuonna perhe-, sosiaali- ja vammaispalvelujen toimiala.

3 Sidonnaisuusilmoitukset

Tarkastuslautakunta valvoo, että hyvinvointialueissa säädettyä velvollisuutta ilmoittaa sidonnaisuuksista noudatetaan. Sidonnaisuusrekisterin tavoite on edistää päätöksenteon avoimuutta ja läpinäkyvyyttä sekä edistää korruption torjuntaa.

Tarkastuslautakunta lähetti kutsun sidonnaisuusilmoitusten tekemiseen aluevaltuuston kokouksen 17.6.2025 jälkeen, kun henkilövalinnat toimitettiin oli tehty. Ilmoitus on lain mukaan tehtävä kahden kuukauden kuluessa siitä, kun on tullut valituksi tehtävään. Kanta-Hämeen hyvinvointialueella ilmoitusvelvollisia ovat aluehallituksen ja sen alaisten jaostojen kaikki jäsenet ja varajäsenet, aluevaltuuston puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat, kaikkien muiden toimielinten puheenjohtajat ja varapuheenjohtajat (ml. jaostot ja valiokunnat), hyvinvointialueen johtaja ja toimielinten esittelijät.

Kahden kuukauden määräajan mentyä umpeen lähetettiin muistutusviesti niille, jotka eivät vielä olleet tehneet ilmoitustaan. Lisäksi tarkastuslautakunta päätti kokouksessaan 2.10. vielä toistamiseen muistuttaa niitä, joilta ei ollut ilmoitusta tullut. Ajantasaisen tilanteen ilmoittaneista ja ilmoitetuista sidonnaisuuksista näkee Oma Hämeen internetsivun sidonnaisuusrekisteristä.

Sidonnaisuusilmoitusten sisältöön tehtiin lähempi tarkastelu niin, että sidonnaisuusrekisteriin ilmoitettuja elinkeinoelämän johtotehtäviä ja hallituspaikkoja (käytännössä yhtiöt), verrattiin Suomen Asiakastiedon yritysryhteyksirekisteriin. Vertailu osoitti, että tiedot eivät kaikilta osin täsmää rekistereiden välillä. Osa eroista selittyy sillä, että Asiakastiedon tiedot eivät ole vielä päivittyneet vaalien jälkeisten uusien yhtiöpaikkavalintojen myötä.

Hyvinvointialueen internetsivulla on yksityiskohtaiset ohjeet ilmoitusten tekemiseksi ja täydentämiseksi. Vanhentuneet luottamustehtävät tulee ilmoitusvelvollisen itse poistaa sidonnaisuusrekisteristä tarvittaessa. Uudessa Innofactorin järjestelmässä ylläpitäjän ei ole mahdollista muuttaa tietoja miltään osin.

Tarkastuslautakunta muistuttaa, että sidonnaisuuksien ilmoittaminen on lakisääteinen velvoite, jota tulee noudattaa. Tällä hetkellä ilmoitus puuttuu kokonaan kahdeksalta luottamushenkilöltä ja yhdeltä viranhaltijalta. Tehty ilmoitus on palautettu korjattavaksi neljälle henkilölle. Lisäksi kaikkia voimassa olevia, Suomen Asiakastiedossa näkyviä elinkeinoelämän yritysryhteyksiä/ johtotehtäviä, ei ole joidenkin osalta ilmoitettu. Tarkastuslautakunta seuraa tietojen oikeellisuutta säännöllisesti.